

[Type here]

Milena a Zdeňka: Série fotografií zachycujících asistenci při jídle

Michal Synek

Fotografie vznikly v rámci akčního výzkumného projektu zaměřeného na stolování v pobytových zařízeních pro lidi s postižením. Jejich autorem je fotograf Petr Králík. Při výběru zobrazovaných osob a situací měl fotograf volnou ruku, byl ale podrobně seznámen s cíli projektu a věděl tak, o co mi jde.

Ve svém projektu si kladu otázku, jak se různé podoby ne/způsobnosti uskutečňují v institucionalizovaných repertoárech stolování, jak jejich setkávání a střetávání na tomto poli zneschopňuje/uschopňuje jednotlivé aktéry sociálních služeb a jakým způsobem ovlivňuje jejich potěšení z jídla a stolování. Hlavním předmětem mého zájmu jsou institucionalizované režimy sociálních interakcí (péče), jejich uspořádání, socio-materialita, působnost a trvalost, spolu s možnostmi formulování a zavádění alternativních režimů.

Jde mi tedy především o to zachytit konkrétní způsoby podávání stravy spolu s jejich registrovatelnými uschopňujícími, či zneschopňujícími dopady, a propojit je se specifickými způsoby uspořádávání ne/způsobnosti (jako jsou např. s medicínským, či sociálním model dis/ability).

Způsob stolování zachycený na následujících fotografiích patří do repertoáru asistence při jídle, nazývaného v odborném žargonu pečovatelů "navádění". Jak je na fotografiích dobře vidět, vyžaduje značnou zručnost a trpělivost ze strany pečovatelky, stejně jako speciální úpravu jídla a využití speciálních pomůcek. Zároveň není proveditelný bez vykročení za rámec běžného medicínského způsob uspořádávání dis/ability. Ten jinakost a problémy člověka označeného za postiženého situuje pevně do jeho těla a myslí a spoléhá se proto výhradně na medicínské typy intervence (jako je např. podávání léků, či umělá výživa), často s fatálními následky.

Poté, co byly fotografie pořízeny, požádal jsem osoby na nich zachycené, aby je okomentovaly. Autorkou popisků pod fotografiemi je Milena, sociální pracovníce "domova se zvláštním režimem":

[Type here]

DSC_4748/DOZR11/190513/Králík

"Paní Zdeňka je klientkou domova už od roku 2008. Jejím životním zaměstnáním byla práce zdravotní sestry. V pracovním i osobním životě byla vždy rázná a měla ráda pořádek. Byla dvakrát vdaná, z manželství má jednoho syna, který ji v domově navštěvuje. Nyní je klientka imobilní, verbálně téměř nekomunikuje. Odpovídá pouze na pozdrav, a to jen někdy a někomu. Víme však, že dění kolem sebe vnímá. Pozitivně reaguje na vlídné slovo, jeho významu zvládne porozumět.

Ještě před rokem patřila do skupinky strážníků stravujících se výhradně mixovanou stravou. V podávání stravy jsme vyzkoušeli různé alternativy. Nedávno jsme zjistili, že při snídani si připravená sousta namazaného chleba zvládne sama vkládat do úst."

[Type here]

DSC_4754/DOZR11/190513/Králík

"Na fotografii je vidět, jak pracovnice domova ukazuje paní Zdeňce, co pro ni má. Přidává i slovní popis: říká, že drží kousek namazaného chleba. Příprava jídla, včetně porcování, probíhá po celou dobu přímo před zraky klientky."

[Type here]

DSC_4754/DOZR11/190513/Králík

"Na další fotografii vidíme, jak pracovnice kousek namazaného chleba opatrně vkládá do ruky paní Zdeňky."

[Type here]

DSC_4754/DOZR11/190513/Králík

"Na poslední fotografii se podařilo zachytit, jak si paní Zdeňka sama dala k ústům kousek namazaného chleba, který se chystá sníst."